

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICĂ și ȘCOALA“

iar banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Anul nou.

(s.) Cu numărul de față intrăm în al treilea deceniu al existenței revistei noastre »Biserica și Școala«.

Treizeci de ani, în viața omenească reprezintă o generație întreagă; iar în viața unui ziar, reprezintă o muncă serioasă.

Născută din necesitatea de a cultiva în deosebi pe slugitorii altarului și ai catedrei confesionale, pe de altă parte, având să fie organ de comunicație în chestiuni oficioase între conducerea diecezană și credincioși, »Biserica și Școala« a stat întotdeauna pe pedestalul seriozității demne, nici când nu s'a abătut dela această cale, deși a trecut, în cursul timpului, prin mai multe mâni redacționale, cari însă toate înțelegeau și au știut să susțină steagul, ca nimb al ideilor cari au provocat arborarea lui.

Ca revistă săptămânală, fără caracter politic sau peste tot polemic, ocupându-se în special de chestii bisericești, școlare și științifice, »Biserica și Școala« nu s'a ridicat la trecerea obișnuită a gazetelor de senzație, ci și-a împlinit misiunea nu mai în cadrul preocupățiunii sale prime, de a fi gazeta preoțimeii și învățătorimeii noastre.

Bună luptă a luptat însă, căci studii profunde izorâte din condee distinse au ilustrat coloanele sale, și senine învățături morale-religioase a propagat.

Cuvine-se dar, ca aci, să ne aducem aminte de cei ce și-au adus prinosul pentru a înălța această revistă; și între aceștia, locul prim se cuvine actualului vicar episcopesc din Oradea-mare,

P. C. Sale d-lui V. Mangra, care a scris studii istorice, literare și teologice în coloanele noastre.

P. C. S. dl arhimandrit Augustin Hamzea, a condus cu pricepere ani îndelungați această revistă, având ca fruntaș colaborator pe destoinicul protopop P. On. d. Constantin Gurban.

Predice și discuțiuni asupra problemelor școlare și educative, completează programul de muncă îndeplinită în decursul existenței »Bisericii și Școalei«.

Și dacă la început erau puțini aceia cari se apropiau de noi, cu obolul muncii lor, școalele noastre din Arad, pe de-o parte, iar pe de altă parte această revistă, încep să sporească numărul condeiașilor, cari se înșiră între colaboratorii noștri.

Astăzi, când intrăm în al treizecilea an al existenței »Bisericii și Școalei«, cu bucurie privim în jurul nostru, la pleaida de învățatori și preoți, cari preocupați de soarta bisericii, școalei și neamului nostru, se înșiră între colaboratorii noștri; și avem deplină nădejde, că la rândul nostru vom avea urmași, cari să se devoteze muncii pe care o îndeplinim astăzi, aceia, cărora li-s'a încredințat conducerea revistei »Biserica și Școala«.

Nu putem lăsa neamintit de data aceasta, că »Biserica și Școala« și-a găsit prețuitori chiar și în afară de granițele patriei noastre, în special în Bucovina, de unde frați de aceeași lege și de același sânge ne-au distins cu colaborarea lor.

Toate aceste motive ne îndeamnă, ca încredzătorii să mergem înainte, așteptând dela viitor realizarea din ce mai intensă a aspirațiunilor scrise pe steagul nostru: lumină, morală și credință.

Bibl. Univ. Cluj

Nr. 1242.1923

Nr. 5559/1905.

Circular

către toate oficiile protoprezviterale și parohiale de sub jurisdicțiunea Consistorului greco-oriental român din Arad.

Venindu-ne la cunoștință, că unele epitropii parohiale în urma stării de ex-lex întâmpină greutăți la încheierea socoților culturale pe anul curent din cauza că neavând dela primăriile comunale darea directă ca bază — n'au eiectat spesele culturale pe acest an și făcând încassările în senzul §-lui 87 din instrucțiunea consistorială Nr. 8591/901, amăsurat anului anterior, — nu pot constata restanțele ori suprasolvirile obveniende la finea anului de gestiune: — prin aceasta se rezolvă tuturor oficiilor parohiale spre știre, orientare și strictă conformare, că starea de ex-lex nu împedea și cu atât mai puțin nu absolvă epitropiile parohiale dela obligământul de a compune în ordine și a înainta la timpul său socoțile culturale pe anul de gestiune 1905, pentru că nu este admisibil, ca vre-o epitropie sau ori care altă instituțiune, care administrează averi și bani publici, să nu deie ea la timpul său socoată despre administrarea aceloră.

Deci fiecare comună bisericească are să compună și înainteze la timpul fixat în instrucțiunea consistorială, împreună cu celelalte socoți și socoțile culturale pe 1905.

Ce privește încheierea protocolului principal al speselor culturale, epitropiile parohiale vor procedea în următorul mod:

1. Vor induce în protocolul principal individual în seria uzuată până aci (după numărul serial al caselor, ori în ord alfabetic) pe fiecare obligat a suporta spese culturale.

2. Vor transpune la respectivii idivizi în rubrica concernentă restanțele dela finea anului anterior.

3. În rubrica pentru eiectarea competenței curente vor induce numai la cei, cari au solvit atâta, cât au solvit de fapt în decursul anului în competența curentă. Astfel la încheiere, prescrierea anului curent are să fie egală cu suma solvită pe anul curent. Deci la finea anului nu va fi în competența curentă nici restanță nici suprasolvire.

D. e. N. N. are restanță din 1904 = 4 coroane. A solvit în decursul 1905 = 0 coroane. La acesta se va face prescrierea astfel: în rubrica competenței curente se va induce 6 coroane, în rubrica restanței din anul anterior 4 coroane, total 10 cor. Solvirea 10 cor., deci restanță ori suprasolvire nimic.

Sau: N. N. are restanță din 1904 = 8 coroane. A solvit în decursul anului 1905 = 8 coroane. La acesta nu se induce nimic în rubrica competenței curente. Deci nici acesta nu va avea la finea anului restanță ori suprasolvire.

Sau: N. N. are restanță din 1904 = 10 coroane. N'a solvit nimic în decursul 1905. La aceasta nu se induce nimic în rubrica competenței curente, dar va avea la finea anului 1905 restanță de 10 coroane.

Astfel procezând se va prezenta în protocolul principal, cât a fost restanța la finea anului anterior, cât s'a încassat în decursul anului 1905 din restanță și cât aconto din competența anului încă neiectată.

Socoata culturală compusă pe baza protocolului principal astfel încheiat va prezenta tablou fidel despre administrarea speselor culturale pe 1905.

În vederea însă, că credincioșii în lipsă de eiectare nu devin absolvați dela obligământul de a suporta

spesele culturale pe anul 1905, — eiectarea pentru acest an are să se efectuească ulterior după încheierea stării de ex-lex. Față de sumele eiectate se vor compara individual sumele solvite a conto în anul 1905 și diferența se va trece în protocolul principal pe 1906, ca restanță eventual suprasolvire.

Arad, la 23 Decembrie 1905 (5 Ianuarie 1906).

Consistorul gr.-or. rom. din Arad.

Sfințirea bisericii din Comlăuș.

Fruntașa noastră comună Comlăuș, cu ajutorul lui Dumnezeu a terminat zidirea sf. biserici. A dorit apoi să o sfințească P. S. Sa Dl Episcop în a doua zi a sfințelor sărbători ce acum le prăznuim, și Prea Sfinția Sa în nemărginita sa iubire către popor a ascultat glasul dorințelor și în greul iernei a plecat în sfânta sa misiune.

Poporul recunoscător l'a primit apoi cu o neînchipuită însuflețire la gara din St.-Ana, unde l'a întâmpinat protoprezviterul tractual Mihaiu Lucața încunjurat de preoțime și mulțimea poporului. P. S. Sa mulțumește pentru splendida primire și binecuvântă poporul. Din partea autorităților civile a fost întâmpinat de către protopretorul cercual dl Farago István și dl pretor Cornel Novac.

Banderiul flăcăilor în frunte, iar după căruța cu patru cai un nesfârșit șir de căruțe fac mândrul cortegiu al Prea Sfințitului.

Și St.-Ana, nemțească prin care trece cortegiul, primește cu sunete de clopote și sărbătorește pe apostolul bisericii ortodoxe.

Venitau apoi nemții cu sutele și la biserică, și venitau totașa și credincioșii noștri din satele vecine încât rar mai vezi atâta om adunat în jurul bisericii.

Sfințirea bisericii și sf. liturgie a săvârșit-o arhierul asistat de părintele protosințel Roman Ciorogariu, ases. cons. George Popoviciu, protopresvit. Mihaiu Lucața, preoții: Augustin Mihulin, Traian Terebenț, Ioan Micloși, Romul Motorca, Virgil Mihulin, Ioan Ardelean și diaconii: Cornel Lazar și Alexandru Tolea, hirotonit în decursul s. liturgii întru preot.

În predica sa Prea Sfințitul Episcop a vestit alipirea de limba, legea și moșia străbună. A sbiciuit apoi fără cruțare relele obicinuite din popor, arătând totodată calea îndreptării prin biserică și școală. Așa a resunat după amvon această cuvântare, ca și o furtună care măsură suprafața pământului, ca să deschidă sinul lui curat ploilor mănoase. Furtuna a fost sbiciuirea, ploile mănoase învățăturile creștinești.

Cuvântul arhieresc a fost apoi acoperit de aclamările poporului, care se fascinasă de puterea adevărilor câte i-s'au vestit.

Recepțiunile preoțimei, învățătorimeii, a autorităților civile și antistiilor comunale, a deputatului cercual Rauchbauer, s'au făcut în casa părintelui Mihai Leucuța.

Masa s'a servit la școală, unde s'au ținut însufleșite toaste.

Mulțămirea generală s'a manifestat apoi mai ales la îndepărtarea din comună tot cu banderiu și cu căruțe și întră aclamările poporului postat de-a lungul drumului parcurs prin sat.

Ajunși în St.-Ana ne-a așteptat o nouă și plăcută surprindere și anume, toate casele de pe stradele prin care ne-am reîntors erau cu lumini în ferestri, dela cea mai mică casă țărănească până la casele bogaților, negustorilor, edificiile publice școlare, comunale și casa parohială rom.-catolică, toate erau într'o flacăra de lumini. Și clopotele bisericeii sunau și treascurile bubuiau, întocmai cum ar fi făcut episcopului lor. Per asociaționem idearum, mi-am adus aminte de uniții nostri din Giriș, cari n'au avut un semn de cinste pentru arhiereul român, ca deosebire între adevărații creștini și între farisei!

Câtă vreme va trăi generația de astăzi din Comlăuș va povesti despre o frumoasă zi de bucurie ce a avut-o la aniversarea Nașterii Domnului din anul 1905.

Latinitatea limbii române

de

Iosif I. Goldiș,

fost profesor gimnazial și Episcop gr.-or. român al Aradului, traducere liberă de: Alexandru Munteanu al lui Vasilie preot gr.-or. român.

(Urmare)

În urmă, tot de acest autor¹⁾, dicționarul comparativ: român, slav, maghiar, turc, neo-grec și albanez²⁾ premiat din partea academiei din Paris. Dl Dr. nu le consultă însă pe acestea, ducându-le și-ar perde, ar rătați atunci drumul care-l pune către provinciile Volgei

Prin urmare, dacă atâți erudiți bărbați maghiari căutară cu puțin succes leagănul maghiarilor noștri, veniți din părțile acelea, după cunoștințele, ce le avem până azi, cu-atât mai puțin n'o să-se poată descoperi d'acolo descendența Românilor, dacă nu cumva am voi să jucăm rolul de alchimiști.

Vis consili expers mole ruit sua. Horatius.

Spiritul luminei a schimbat însă împrejurările. Deja la 1848 Ungaria proclamă marea principiu al egalității tuturor popoarelor sale. Românii la anul 1868 s'au despărțit definitiv de ierarhia sârbească, iar această independență a lor s'a asigurat prin o lege specială în dieta țării.

Românii încă la anul 1821 se eliberează de sub influența rușilor, așa, că astăzi are două universități și-o academie științifică. În acest chip vedem realizată profecția lui Iosif Benkő: „Erit, quo et latino forte

idiomate, egressura pedetentim ex asylo inscitae pubes latinae, Romanae equae prosapiae, nec linque ejusdem penitus oblita, redivivis quasi labiis utatur³⁾

Aceste odată premise, sânt de părerea lui Kopitar⁴⁾, și îmi exprim nestrămălată convingere, că limba rom. este fida cea mai mare a mamei latine, și, ca atare, în baza cunoștinței raporturilor de viață comunicate mai sus, pentru că și-a păstrat mai bine originalitatea, decât cele-l-alte neolatine din apus. Ear aceasta o susțin cu atât mai vârtos, pentru că e vorbită de foarte mult popor locuitor în partea de sud-est a Europei, și d'a dreapta și de-a stânga Dunării-de-jos. Luată apoi din punct de vedere exterior — în cea mai mare parte a teritoriului său — este recunoscută ca limbă de stat, biserică și literară; ear din punct de vedere interior, în baza trăsăturii sale vechi caracteristice, nu-i putem discuta locul ce-i se cuvine.

Știința filologică face cu vădită mândrie o retrospectivă asupra rezultatelor mari dobândite în secolul nostru.

Nemulțumindu-se cu cercul de vederi al limbilor clasice, în care scrutările timpurilor trecute erau mărginite: voește să și împrieze secretele Sfinților, păstrate cu miile de ani; evocă în chip miraculos cele treizeci și una de dinastii din necropoliile ale egiptului; silulește Babilonul și Ninive, ca să-ș dea seamă despre literele unghiulare, sculptate în argilă; descifrează semnele extravagante ale bisericilor din Cipru și din criptele mormintelor Liciei; stoarce cuvânt din baza reliefurilor, ce acoper stâncile de peatră ale Frigiei; scoate la lumină scriptele sacre ale Judeilor, ce ascund comori neprețuite din punct de vedere al filologiei și estetice; ba, prin puterea inducțiunii ne conduce la existența, formarea și raporturile istorice ale aceluși nobil popor aric, prin limba căruia descifrează întreagă morfologia limbilor, și prin aceasta popoarele, cari până aici stăteau izolate, să-se considere între sine frați.

Resultatele acestea reprezintă o netăgăduită valoare în materie de istorie, întru-cât indică legăturile unirii membrilor răzlațite ale familiei umane, și prepară marea grupare socială, pe care și-a luat-o drept scop, mișcarea de azi.

Dar tocmai în interesul scopului acestuia, filologia nici la acest punct nu se poate opri, întru-cât, în direcția nceasta Europa însăși îi oferă noi și noi lauri. Pentru că, de-aci înainte popoarele moarte, cari s'au prăpădit de pre suprafața ei, și cari au acoperit ca oasele lor pustiile Orientului, nu vor mai forma obiectele cercetărilor; ei, da, vor forma de-acum popoarele vii, acelea, cari în lunga lor așteptare pentru mântuire, ș-au conservat limba, paladiul libertății și al gloriei, c'o rezistență, ce întrece nchipuirea ome-nească.

Chestiile filologice pentru acest fel de popoare sânt chestii de viață sau de moarte; ear decât o armată colosală, ajustată cu putile Classeport și cu tunurile lui Krupp, mai de valoare este o operă dramatică.

Ear unul din aceste popoare e poporul român, care, în virtutea raporturilor sale topografice, îndeosebi simte necesitatea de-ași valida dreptul său la existență, în concertul popoarelor din Europa.

(Va urma).

¹⁾ Fraukfurt 1871.

²⁾ Frankfurt 1879

³⁾ Transilvania olim Dacia mediterranea 1778. Tom. I. c. VI. § 157.

⁴⁾ Wiener Jahrbücher.

Religiunea în școala poporală.

„Că nu este nouă lupta împotriva trupului și a sângelui, ci împotriva căpeteniilor și a domniilor și asupra stăpânilor întunerecului acestuia, împotriva duhurilor răutății celei de sub cer“
Efes. c. b. v. 12.

Lăcomia a fost cauza primului rău, iar practicarea succesivă a tuturor viciilor, aduseră pe om la adevărată stare animalică. Aceasta e pe scurt, caracterizarea omului naite de era creștină.

A venit însă Dl Hrs. fiul dzeesc în lume. El a schimbat soarta omului, a răscumpărat păcatul cel din vechime, a alungat întunerecul neștiinței și a dat directiva vieții omenesți prin practicarea iubirei celei adevărate, a iubi omul cum Dzeu iubeste, nu cu iubire falsă, nu după sofizme farizeești, ci cu duhul și cu adevărul.

Trecu'tau 20 de veacuri aproape, de când oamenii practică virtuțile creștine. Și când ne apropiem de sărbarile marilor evenimente din viața divintului mântuitor, toți creștinii, după branșe, și politicieni și bisericieni aduc laudă și mărire, celui-ce a adus pace și bunăvoință între oameni. Tălcuesc pilde, aduc exemple, estrag învățături din vastul repertoriu dzeesc și le înfățișază lumii ca izvor de bine nesecat pentru pacea și fericirea tuturor.

Durere însă, multora le lipsește sinceritatea. S'a deșteptat lumea nouă; s'a perfecționat în diferite direcțiuni, inse partea cea mai bună lipsește. Nu privesc lucrurile prin prizma adevăratei iubiri. Văd paie în ochii altora, iar bărnele în ochii propii nu le simțesc. Evident dară, că selecțiunea școalei creștine nu i-a desbrăcat de tot încă, de întinată haină a păcatelor, erzită prin o fire maculată. Duhul răutății, de care vorbește s. Pavel și în contra căruia veacuri de arândul are biserica să lupte, ne jenat, în jocuri bizare, de își face mendrele pe conta evangheliei sfinte, prin apostoli întunerecului.

În evoluțiunea sa spre desăvârșirea creștinească, omenimea ca complex, prin un singur păcat e stânjenită, egoismul cel de natură animalică. Este egoism propriu intereselor individuale și patriculare, dar există mai ales egoism mai periculos, ca aceasta, al intereselor de rasă, de limbă, de stat, de societate, anume, atât civil, cât și bisericesc. Din aceasta își ia pornirea hegemonia raselor, din aceasta purcede prozelitismul bisericesc. Și dacă egoismul patricular sau individual este izvor nesecat de rele pentru individ, cel social, pentru societate în senz vast, este turburător de pace. Unde nu e pace nu poate fi vorbă de dragoste reciprocă, iar unde lipsesc acestea, departe stau creștinii de spiritul evangheliei. Simptome triste ale viciilor sociale sunt

acestea, de fapt însă nu se pot nega, când ele există.

În firul acestor idei mi-se desfășură o mare problemă: Care să fie poziția bisericii docens, pentru combaterea acestui rău duh al vremilor?

În praxa trecutului se cuprinde învățătura viitorului. Și ce ne învață trecutul?

Doctrina religiunii ne învață, că tăria bisericii stă în cei trei pilastri pe care e zidită: credința, iubirea și speranța. Hrs. peatra unghiulară și Apostolii Lui petrele fundamentale sunt garanța trăinicieii, iar platforma, scutul edificiului, îl dă conlucrarea Duhului s. Și deși mulțimea creștinilor s'a desbinat în deosebite societăți, după diferitele moduri de interpretare a evangheliei, numai una poate fi adevărată biserică, precum numai unul poate fi adevărul. Iar adevărul intact este numai cel reprezentat de biserică, acela care n'a suferit modificări în dogme și disciplină, care stă pe temeiul apostolilor și a prorocilor și nu a introdus inovațiuni dictate de egoismul și vanitatea oamenilor după vremuri. Precum există dară un domn, o credință, un botez, după zisa scripturii, așa există și o biserică a adevărului și aceasta e biserica ortodoxă.

Ortodoxia totdeauna a umblat pe căi drepte și netede. Supremația aici nici când nu s'a sălășluit și patimilor, vanității nici când nu s'a osândit. Spiritul ei candid și pururea vigilenț manifestă în axioma: *»suum cuique tribuere«*.

Iată aceasta e convingerea noastră, a celor ce pe temeiul faptelor neîndoioase ne formăm concluziune logică.

Și puțin ne împoartă, că fii altor biserici raționează altcum. Împoartă numai măsura cu care împoart dragostea evanghelică.

Deci, irelevant de aceea, că pe acest pământ zidit de Dzeu locuiesc deosebite popoare, creștine și necreștine, cu credințe, moravuri și datini deosebite, întocmai, ca pomii cei de multe soiuri din o grădină nobilă; fără privire la spiritul cuceritor caracteristic acestui period al civilizațiunei: propovăduirea dreptății și adevărului etern a fost și rămâne deviza bisericii noastre. Aureola ei a fost și este pentru toate timpurile virtutea smereniei.

De aceea, deși trecutul bisericii noastre naționale a fost atât de furtunos, pentru tăria credinții și curățenia moravurilor, atotțiitorul a trecut-o teafără până azi. Cultivarea acestor virtuți sunt cheazășie ventru viitor; numai aluatul, care dospește toată frământătura să fie curat și sănătos.

Preoțimii îi incumbă datoria de a cultiva în popor nobilele virtuți creștinești și a combate, cu vreme și fără vreme, viciile. Dar să țină cont de zilele cele rele, căci lor le strigă Ap. Pavel: Îmbrăcați-vă întru toate armele lui Dzeu, ca să pu-

tefi sta împotriva meșteșugurilor diavolului». (Efr. c. b. v. 11).

Arma noastră este cuvântul adevărului, acesta să nu rămână mut, ci să resune în școală și în biserică.

Dar mai este o recerință. Soldatul, care învinge arma, ca glorie să aducă patriei sale, are lipsă de destoinic, când o manuază. Deci de destoinicie avem și noi lipsă.

Și ce înțeleg sub aceasta? Înțeleg, ca preotul să-și însușiască recerula rutină în catehizare și predică.

Predici, laudă Domnului, avem destule, și sperăm, că vor mai apare. Când vorbesc însă de catehizare, salut cu bucurie apariția opului pus acum sub tipar de dl. Dr. P. Barbu, profesor în Caransebeș, sub numirea: »Religiunea în școala poporală«. Acest op, cred, va face multă ușurință tuturor catihetilor, fiind o carte metodică, corespunzătoare recerințelor progresului instrucțiunii. Asupra ei însă vom reveni.

Nicolae Crișmariu
paroh

Supravegherea Păstorului de suflete.

Păstorul bun veghează asupra turmei sale, pentru-ca să observe, când vine dușmanul, ca apropiindu-se, treaz fiind, să o apere de dușman, nelăsând, ca să-i se răpească nici măcar una din oile turmei sale. Păstorul bun nu se îndestulește însă numai cu atât, ci el își conduce turma sa. Anume, caută locul cel mai bun, iarba cea mai grasă, ca conducându-și turma acolo, să o hrănească, și nu o lasă să fomeză.

Tocmai astfel porcede și un tată bun de familie, veghează și poartă în evidență tot ce se întâmplă în familie, de e bolnav un băiat al său, așteargă după medic, caută să-l vindece, sau dacă e flămand, îi dă de mâncare; atacată fiind familia lui de vre-un dușman, el cu cea mai mare înțelepciune o apără și e în stare — în caz de lipsă — pentru mântuirea ei de dușmani, să-și verse și ultima picătură de sânge. Nu se îndestulește însă cu atât, ci el își conduce familia sa, îi arată căile cele bune, îi câștigă liniștea și mângâierea. Pe băiatul său încă atunci, când abia începe a vorbi, îl învață să-și facă cruce, apoi să rostiască rugăciuni și când observă, că băiatul urmează și se supune sfaturilor lui, închipui nu se poate bucuria și fericirea, ce o simțeste. Primul interes îi este așadar, ca să vegheze asupra familiei sale, apoi să o apere de tot răul, și să o conducă, și numai după-ce le-a îmbinat acestea, se îngrijește de cele lalte.

Aceste trei, adică, a veghea, a apăra și a conduce, trebuie să le aibă în vedere la împlinirea chemării sale și păstorul de suflete, care este preotul. — Trebuie să le aibă în vedere, căci aceasta îi este chemarea. — Trebuie să vegheze, căci nu e străjar numai asupra sa, ci și asupra turmei lui încredințate, prin urmare trebuie să fie el încontinuu treaz; trebuie să vegheze, căci el este conducătorul turmei sale la perfecțiunea spirituală. — Aceasta sfântă datorință a păstorului de suflete o îndegetează și sfânta Scriptură, căci zice ap. Petru în epistoala sa I. c. 5 v. 8: »Fiți trezi, priveghiați, căci împotrivorul vostru, diavolul,

ca un leu rânbind umblă, căutând pe cine să înghită«. Precum păstorul cel bun pururea își aștește ochiul asupra oilor sale și caută ca nu cumva să le amenințe din oare-careva parte pericole sau dușmani, astfel să vegheze dar și păstorul de suflete asupra poporenilor săi. S'a angajat fiecare, de a duce la îndeplinire aceasta, încă atunci, când a primit sfânta hirotonire, deci nu-i lipsește alta, decât să îplinească aceea, pentru ce s'a angajat. E lipsă mare de adevărată supraveghere îndeosebi între împrejurările de azi, când sfânta noastră biserică e atacată de dușmani periculoși.

Dar cine sunt oare dușmanii aceia, cari caută să nimicească biserică noastră? Cine sunt oare aceia, cari ziua-noaptea pândesc după credincioșii bisericii noastre și caută, să-i răpească? Acești dușmani ai bisericii noastre sunt — între alții și „nazarenii“ sau „pocăiții“, cari cu pările și învățăturile lor eretice răpesc pe rând pe credincioșii bisericii noastre. Cauza, că acești „pocăiți“ zi de zi se înmulțesc, se poate atribui, durere, în parte acelor păstori de suflete, cari nu-și împlinesc cum ar trebui chemarea lor sfântă. Numai acolo a putut străbate nazarismul, numai acolo a putut prinde rădăcini, unde păstorul de suflete n'a supravegheat conștient, ci în loc de a grijii de turma sa și în loc de a împrăstia pe furi, și-a aflat alt-ceva de lucrat. Dar oare ce a putut lucra acel păstor de suflete pe timpul acela, când furii erau în mijlocul turmei, când dușmanii bisericii erau în mijlocul credincioșilor?

Evangelistul Luca, zice: »Și aceasta slugă, care a știut voia Domnului său, și n'a gătit, nici a făcut după voia lui, se va bate mult! Aibă în vedere aceste cuvinte toți, îi cuprindă frica de judecată cea viitoare; întorcă-se cu trup, cu suflet către Dumnezeu, către biserică și către credincioși ca pe cei răstăciți să-i aducă la calea cea adevărată, pe cei credincioși să-i facă credincioși. Aibă în vedere și urmare cuvintele ap. Pavel rostite către prezviterii Efezului: »Luați dar aminte de voi și toată turma, întru-care Duhul sfânt v'a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți bine biserică lui Hristos, care a câștigat-o cu sângele său, că eu știu aceasta, că după plecarea mea vor intra lupi grei între voi, cari nu vor cruța turma«. (Fapt ap. c. 20. v. 28. 29.) Și iarăși să nu deie uitării nici cuvintele prorocului Ieremia, care zice: »Iată te-am pus astăzi preste neamuri și preste împărății, ca să smulgi și să strici și să risipești, și iară să sădești și să plantezi«. (c. I. v. 10.) Grijiască deci, ca să delătoreze toate pedecile mântuirii și izvoarele răului și toate mijloacele și izvoarele de mântuire să le ofere credincioșilor săi și să le întrebuinteze. Timpul, care l'ar petrece în lene ori la vre-o „afacere“, folosească-l preotul pentru biserică, și alerge ca pe cei nenorociți să-i mângâie, să-i liniștească; pe cei neorientați să-i îndrepte, căci făcând aceasta, se va apropia de împlinirea chemării sale de păstor sufletească. — Aibă însă în vedere, că și cu aceasta nu a făcut altceva, decât și-a împlinit datorința, dar care împlinire a datorinței, resplătită va fi din partea atotdreptului Dumnezeu.

Petru Marșeu
stud. teolog.

Trecutul și prezentul.

Odinioară se făcea deosebire între om și om, căci straturile mai puternice ale societății omenești se ridicau deasupra, iar cele mai debile rămăneau îngropate în noroiul neștiinței lipsite de lumină. Și bietul iobag muncea zilnic, storcându-și sudoare pe moșia

stăpânului său, fără a fi răsplătit, ci numai stors fără milă. Nu știa sărmanul ce să facă, trăia numai de azi pe mâne și suferea cruzimea și nedreptățile domnului său. Astfel, țărantul, lipsit de orice ajutor, speră numai în Dumnezeu, care doar va curmă suferințele lui și îi va trimite un viitor mai fericit.

Între astfel de împrejurări, nu e mirare dacă și poporul românesc, urgisit și ținut în întunecare, a ajuns la ruina materială; nu însă și la decadență morală. Deși nu se împărtășea de nici o cultură, totuși era bun la inimă, pacinic, răbduriu și supus. Dar în mii de piepturi sălășluia iubirea de limbă și credință, moștenite dela strămoși.

Când era supus și rob, pâlpaia în inima Românilui focul iubirii de limbă și neam; dar liber a căzut în oarecare amorfie. Ce poate fi cauza acesteia? Nimic altă, decă lipsa de lumină și sărăcia, cari — așa zicând — l-au aruncat în o altă robie, mult mai îngrozitoare, căci nu de-odată cu libertatea a venit și lumina. De-aceia, trebuie să i-se netezească de acum calea înaintării adevărate.

Și cine e chemat să-l ferească de a cădea? Cine e acela, care ar putea da dezvoltării lui o direcție rațională, spre adevărata fericire? La aceasta ne răspunde un distins pedagog:

„Știți voi cine poartă în realitate politica cea mare a popoarelor?”

„Suveranii.”

„Nu!”

„Oratorii corpurilor legiuitoare.”

„Nici aceștia.”

„Cine dară?”

„Învățătorii.”

În adevăr, învățătorii sunt aceia, cari pot crea unei națiuni un viitor de aur. Învățătorii trag după dansii soarta popoarelor; sfântă e datorința învățătorului, dar grea și spinoasă cariera lui. Dar frumoasă e răsplata învățătorului, când își vede visul realizat, când tinerimea crescută de dansul strălucește prin fapte nobile și mărețe! Dela învățători atărnă fericirea poporului nostru, să înlăturăm cauzele, cari împedecă gloria și mărirea poporului nostru! Să depărtăm întunecul de pe la vetrele românilor și lumina să strălucească și în cea mai din urmă colibă țărănească; numai lumina înlătură sărăcia din cuibul român și depune pe buzele veștede razele dulci și fermecătoare ale bucuriei și îndestulirei. Și numai așa vom putea ajunge la ținta dorită, dacă cu toții vom lucra din răpuzeri și nu vom aștepta cu nepăsarea obicinuită până acum, să vedem ce vor face alții.

Fiecare învățător să ducă comuna sa spre idealul perfecțiunii omenești și atunci ne-am ajuns scopul. Așa va putea ajunge poporul nostru puternic și apoi și soarta învățătorilor noștri va fi înlocuită cu alta, mult mai surizătoare.

Se va zice, că e cu neputință asemenea lucru. O, nu! E un lucru ce foarte bine se poate executa, dar numai pe lângă o voință de fier și abnegațiune. Oare poporul nostru să fie mai îndărătnic și nepăsător decât poporul german, care numai învățătorilor le poate mulțami poziția sa de astăzi?

Doauă greșeli mai însemnate avem noi și pe lângă acestea se grupează toate celelalte. Una e, că puțini se interesează de soarta învățătorilor, și până nu avem învățători cu poziție onorabilă — încât ei să nu fie siliți a-și pierde timpul cu alte ocupații de traiu, ci să-și concentreze toate puterile în interesul școlii — nu vom avea popor cult și fericit.

A doua greșală este, că nu toți învățătorii noștri sunt demni de această chemare sfântă. Și de unde provine această? Mulți dintre învățătorii noștri îndată ce părăsesc băncile preparandiei cred că nici nu mai au lipsă de lumină. Metodica e singura carte, ce o mai au, când merg la sate, de cumva nu au vândut-o. Atâta e „biblioteca” dascălului român. Incolo par'că-s certați cu toate cărțile.

Semidoctii de aceștia apoi încep a vâna după demnități și strigă lumei în gura mare că ei s'au deșteptat și într'aceasta vânează interese private, pentrucă de fapt le este grea viața materială.

Acestea sunt păcatele noastre, de acestea trebuie să ne mântuim și apoi putem spera că vom intra în curentul luminii pentru lumină, pentru luminarea poporului.

Ioan Cadariu,
stud. în ped.

In dar luați, în dar dați...

Când darul lui Dumnezeu se revarsă asupra unui om, ales va fi acela între oameni și cunoscut va fi înaintea altora, ca ales vas.

Cu lacrimi de bucurie și zimbete de plăcere urmărim puterea plămuitoare, când aceea am fost învredniciți să vedem că se ivește în mijlocul nostru, ca să fle podoabă gândirii, sufletului, rodul muncii unuia dintre noi.

Și aflatu-s'a în mijlocul poporului nostru țărănesc un cuprinzător în forme a ailor frumuseț croite cu dalta, cari surprind vederea și încălzesc inima omului.

Acel ce a intrupat armonia formelor, ce cuprind armonia seninului suflet al artisticului nostru neam, acela care știe să croiască cu dalta sa măiastră în lemnul fără simțire o lucrare de artă care impresionează sufletele, este sculptorul *Iosim Bosioc* din Berliște (Banat).

Având mai mult o școală de practică, acum câțiva ani Bosioc a fost primit în școala specială de arte și meserii din Arad, unde în câteva luni a uimit juriul profesoral, prin puternicul său talent și lucrările sale, cari i-au adus promoțiunea cu distincție.

Stăpân acum și pe o cultură estetică specială, acest talentat măestru cucerește zi de zi, pe unde se prezintă cu lucrările sale.

Dar nu avem să admirăm în tânărul Bosioc cu chipul și ochii senini numai pe artist, ci totodată și pe servul credincios al bisericii noastre.

În dar luați, în dar dați...!

Un minunat dar a făcut, din dragoste pentru biserică și școala noastră, Iosim Bosioc, un admirabil portal la sala festivă a Seminarului nostru diecezan. Această minunată lucrare este o podoabă a artei, și prin darul artistului, o podoabă a primului și celui mai înalt instituit de creștere a tinerimei noastre din aceste părți.

Emblema diecezei în aur, e deasupra portalului, sub un cap de inger, împrejmuite de podoabe fin lucrate și așezate cu gust și armonie. Usciorii sunt ghirlande și buchete, proeminente prin nuanțarea mai deschisă a colorii fondului, — acesta este în liniamente generale portalul, lucrat și dăruit nouă de artist.

Tot acest artist a făcut o minunată încadrare a tabloului „Lăsați copiii să vină la mine”, din sala festivă seminarială.

Armonia, gustul, tehnica impecabilă, peste tot, arta acestui tânăr țărăn român, cu drept cuvânt provoacă admirația tuturor; și ne pricinuește tuturor plă-

cere, de a vedea la înălțime artistică pe un fiu al neamului nostru.

Și acest artist al neamului nostru este și un smerit, cucernic fiu al bisericii noastre, a cărei școală înaltă se bucură de prinosul său, prin ce înmulții-se-va darul, căci toate vin dela Dumnezeu și întru dânsul preamărim noi înălțimea sufletească și morală, a slugitorilor eternelor principii, a frumosului, binelui și adevărului.

S. Secula

Nr. 108 P.

1905—6.

Aviz.

Examenele de cvalificațiune învățătorească dispuse de regulament pe luna Februarie, se vor ținea la institutul ped. din Arad și anume în 3—4 (16—17) Februarie a. c., cele scripturistice, iar în 6—7 (19—20) Februarie a. c., cele verbale.

Candidații de învățatori, cari vor să se supună acestui examen, au să-și insinue petițiunile la direcțiunea subsemnată până în 28 Ianuarie (10 Februarie a. c.), ajustate cu următoarele acte:

- Estras de botez.
- Testimoniu despre studiile pregătitoare și absolutor preparandial.
- Taxele examenului provăzute în §. 125 din Stat. Org.

Candidații cari deja funcționează ca învățatori, vor avea să prezenteze și atestat de serviciu, estradat de inspectorul școlar confesional.

Arad, 30 Decemvrie 1905 (12 Ianuarie 1906).

*Direcțiunea institutului ped. ort. rom.
din Arad.*

CRONICA.

An nou fericit urează tuturor cetitorilor!

Redacțiunea

Nașterea Domnului în Arad a fost serbată cu deosebită solemnitate în catedrală. La serviciul divin a pontificat însuși P. S. Sa D-I Episcop Ioan I. Papp, cu azistența protosincelui R. R. Ciorogariu, director seminarial, ref. ases. G. Popovici, protopopul V. Beleş, preoții Bodea, Olariu, Vățian și Botiș, protodiaconul Dr. Suci și diaconii Dr. Botiș și C. Lazar. În decursul serviciului divin au fost hirotoniți: Nicolae Malita întru preot și Alexandru Țolea, întru diacon. P. S. Dl Episcop a mângăiat apoi pe credincioși cu o cuvântare prea frumoasă și plină de înalte învățăminte.

A doua zi, serviciul religios a fost slujit de protopopul V. Beleş, asistat de preoții Vățian, Bodea, Botiș și Malita și diaconul Dr. T. Botiș. Predica a rostit-o părintele protopop V. Beleş.

Prea cuvioșia Sa D-nul Roman R. Ciorogariu protosincol și director seminarial, a rescumpărat feliicitările de anul nou, contribuind fondului tinerimei dela institutul ped. teol. din Arad, cu suma de 5 cor.

Rectificare. În numărul trecut al organului nostru în articolul „Act de pietate“ sau strecurat unele greșeli de formă și conținut. Întralte sa scris că fericita Elena Ghiba Birta a lăsat ca fundațiune 4800 fl. pe când în faptă fundațiunea a fost de 48000 fl. ceea ce să rectifică.

Jertfe pe altarul școlii. Înregistrăm cu plăcere, că meseriașii români din Beiuș, la stăruința dlui avocat Dr. G. Cosma d'acolo, au dat un concert în Vașcău pentru scopul ajutorării școlii noastre din aceasta comună, realizând un frumos rezultat moral și material. Tot așa, domnul Dr. Ioan Papp, avocat în Brad, a depus pentru scopul ajutorării aceleiași școli, la care și dânsul a studiat, o sumă de 200 cor. Până când se vor află tineri cu inspirațiile dlui Dr. G. Cosma și Dr. I. Pap, se vor ști bătrânii însufleți pentru lucruri mari, precum s'a însuflețit marii fondatori din Beiuș: Nicolau Cristea și Dimitrie Negrean.

Regele Carol și cestiunea țărănească. Dl dr. Hugo Grothe publică în „Münchener Allgemeine Zeitung“ un interview pe care l'a obținut dela Regele Carol. Reproducem din acest interview partea privitoare la starea țărănimei din România:

— Știu, spuse Regele, cea mai mare grijă a noastră este starea țărănimei. Numai din acest punct de vedere se poate îndreptăși astăzi să se vorbească despre România ca despre un ținut semi-asiatic (Halbasien), un cuvânt întrebuițat de un scriitor german nu spre gloria noastră.

Țăranul are în mare parte prea puțin pământ. Dar împărțirea moșiilor Statului nu ajunge, nici măcar odată cu aceasta distribuirea de vite și de instrumente necesare agriculturii. Ceea-ce lipsește este exemplul, școala. Legile române nu dau stăinilor dreptul de a poseda proprietăți rurale. Această lege a fost îndreptată în contra elementelor fără scrupule ale evreilor din Galiția. Din această cauză nu se poate arăta țăranului un exemplu de ce este capabilă o populațiune; mai pricepută în agricultură, nefiind posibilă colonizarea de cătră stat cu elemente străine. Pricpearea și energia țăranului trebuie mai întâiu de toate deșteptată. O populațiune, care a suferit timp de secole apăsarea unei dominațiuni străine, care abia scăpat de iobăgie, stare, care l'a deprins cu lipsa grijei imediate și l'a învățat cu indolența, o astfel de populație rurală nu poate fi ridicată în câte-va decenii din starea de apatie și orbire în care se află.

În împrejurimile domeniilor Coroanei se poate vedea la ce se poate ajunge prin învățatură pentru lucrarea manuală și prin introducerea modului modern de exploatare agricolă. Când se întâmplă să fie un an bun, țăranul o duce bineșor. O recoltă slabă însă din cauza secetei, ca în 1899 sau 1904, se resimte foarte adânc. Atunci Statul este acela, care trebuie tot-dea-una să dea ajutor, care împarte pâne și seminte.

Din fericire forța economică a țării progresează împreună cu descoperirea de nouă izvoare de ajutor, cu exploatarea importantelor bogății naturale ale solului, ca: petrol, sare, lemne de construcție, cu continua ridicare și desvoltare a industriei, cu urcarea neîncetată a exportului nostru. Prelungirea liniei directe române de navigație Constanța Constantinopol până la Atena și Smirna, la care și Germania este interesată îndreptățește speranțele cari se nutresc.

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fl. ABC-dar pentru clasa I de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prebucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii populare de Iuliu Vuia Aprobata cu decizul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 50 fileri.

Poșta Administrației.

V. Sala Vașcău. Prețul abonamentului din principiu nu-l reducem nimăru, dealtfel comunele bisericesti, fiind foaia noastră organ oficios, sunt obligate a o abona.

Concurs.

Pentru îndeplinirea parohiei de cl III. **Minead** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Un intravilan și 4 jugh. de pământ extravilan. 2. Birul și ștolele îndatinat și 3. Intregirea venitelor dela stat, după evalueațiunea alegândului.

Dările publice le va suportă cel ales.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți, ca recursele ajustate conform Regulamentului, adresate comitetului parohial, să le subștearnă la oficiul pșesc gr. or. rom. din Butyin (Arad megye), având a se prezenta, în termenul fixat, în careva Duminică ori sârbătoare în s. biserică din Minead, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Minead, ținută la 26 Decemvrie v. 1905.

Romul Popovici

preș. com. par.

Romul Lufai

not. com. par.

În conșelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or. — □ — 1—3

Pe baza dispozițiunii Ven. Consistor Nr. 5743/905, pentru îndeplinirea Capelaniei temporale pe lângă veteranul preot Arsenie Leuca din parohia **Lazuri** cu filia **Groși**, devenită în vacanță în urma repausării capelanului Constantin Leuca de acolo, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Dotafia capelanului va consta din $\frac{1}{2}$ din toate venitele parohiale, cari sunt: 1. Birul parohial 100 măsuri cucuruz în boambe, 2. Venitele stolare, cari după coala de fasiune dela congruă fac în calcul mediu 132 cor., 3. Pentru ținerea unui cal pentru administrarea în filie 25 cor., 4. Uzufuctul din $\frac{1}{2}$ cimitir, 5. Eventualul ajutor de stat.

Dela reflectanți se poștește să aiba evalueațiunea recerută pentru parohii de clasa III-a și să-și susștearnă recursele lor întrunite cu toate documentele prescise până la termenul sūsindicat, adresate comitetului parohial la P. O. oficiu protoprezbiteral al Hălmagiului (Nagyhalmagy), totodată sunt avizați ca în termenul regulamentar să se prezinte în sfta biserică din Lazuri spre a-și arăta desteritatea în oratoria bisericască și tipic.

Alegândul va avea să îndeplinească toate funcțiunile preoțești independent dela paroh și agendele scripsale ale oficiului parohial și să catehizeze în școală fără alte remunerație.

Din ședința comitetului parohial din Lazuri, ținută la 15/28 Decemvrie 1905.

Arsenie Leuca m. p.,
președ.

Ioan Coroiu m. p.,
notar.

În conșelegere cu mine: *Cornel Lazar*, protoprezv. 1

— □ —

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei **Milova** prin aceasta se escrie concurs cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt: 1. 3 jughere pământ cu un venit anual de 60 cor. 2. Din ștole 120 cor. 3. Birul preoțesc dela 80 numere de case câte 4 cor. de tot 320 cor. 4. Pentru lemne 50 cor. 5. Intregirea dotației dela stat 661 respective 1461 cor.

Preotul va avea să provadă și învățământul dela școala noastră din Milova, pentru care va avea dela comună 50 cor. pentru lemne iar dela Ven. Consistor un ajutor anual de 200 cor.

Doritorii de a ocupa acest post să-și trimită în termenul concursual recursele ajustate conform lit e a §-lui 15 din Regulamentul pentru parohii și adresa te comitetului parohial din Milova. P. O. Oficiu prezbiteral în M. Radna, iar danșii cu stricta observare a dispozițiunilor §-lui 18 din acelaș Regulament să se prezinte în s. biserică din Milova, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și omilicică.

Milova, la 13/26 Decemv. 1905.

Comitetul parohial

În conșelegere cu: *Procopie Giulescu* pprezvlter

□ -

3 3

Conform inaltei dispozițiunii Consistoriale din 3/16 Novmrie Nr. 5041 prin aceasta se, escrie concurs pentru îndeplinirea postului de paroh de clasa I din comuna **Toracul Mare**, devenită vacantă, prin moartea parohului Paul Tempea cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele venite:

1. Una sesiune pământ arător de cl. I constător din 30 jughere cu un venit anual de 900 cor. 2. Resplătirea birului în bani gata 300 cor. solvind din cassa cultuală. 3. Ștolele usuat după norma ștolară edată de Ven. Consistor din Arad, cari dau un venit anual de 240 cor. 4. Intregire dela stat 172 cor. 69 fil. cari venite toate la olaltă compute și după detragerea contribuțiunei regești, dau un venit anual cural de 1600 cor.

Dările publice după pământ le va suportă alegândul paroh, carele este îndatorat a dă văduvei preotese jumătate din venitul parohiei un an întreg, conform §-lui 8 din Regulament.

Recurenții sunt invitați a-și instrua recursele conform §-lui 15 lit. a. din Regulamentul pentru parohii și a-l subșterne Prea On. Demn Paul Mlurescu protoprezviter tractual în Nagy Komlós.

Recurenții sunt poftiți a se înfașoa în vre o Duminică ori sârbătoare în s. biserică din loc, spre a arăta desteritatea în cântare tipic și oratorie conform §-lui 18 din Regulament.

Dat din ședința comitetului parohial gr. ort. din comuna Toracul Mare, ținută la 26 Noem. (9 Dec.) 1905

Alexa Secoșan

preș.

Iuliu Rașa

not.

În conșelegere cu mine: *Paul Mlurescu* protoprezviter

□

3—3